

درباره کیفیت آثار نمایشی که ماه‌های اخیر در مشهد به روی صحنه رفته اند

فرصت به جوانان یا سخت‌گیری به تازه‌واردها؟

شکیبا افخمی‌راد

کاهش کیفیت نمایش‌های روی صحنه در مشهد، یکی از موضوعاتی است که این روزها در محافل مختلف تئاتر مطرح می‌شود، اتفاقی که موجب نگرانی بسیاری از هنرمندان شده و ترس از بین رفتن اعتماد مخاطب پر شور مشهدی را به‌دنبال داشته‌است. از همین رو روز گذشته در صفحه هنر شهرآرا، دلایل این اتفاق را در گفت‌وگو با هنرمندان مشهدی، واکاوی و راه‌های برون‌رفت از این چالش را بررسی کردیم. در ادامه گزارش روز گذشته، امروز به سراغ سه هنرمند تئاتری دیگر رفته‌ایم؛ هنرمندانی که ورود تعداد زیادی هنرجو به حوزه تئاتر را یکی از دلایل کاهش کیفیت آثار می‌دانند، ولی بر این باورند که باید به این افراد فرصت داده شود تا خودشان را ثابت کنند.

- تأثیر تغییر ذائقه مردم بر کیفیت آثار

فرشید تمری، پیشکسوت تئاتر بر این باور است که کیفیت نمایش‌ها نسبت به سال‌های گذشته، کم‌شده‌است. او مهم‌ترین دلیل این اتفاق را حضور تعداد زیادی از هنرجویان نسل جوان بر روی صحنه تئاتر می‌داند. افرادی که وقتی به پختگی لازم برسند، کارهای متفاوتی ارائه خواهند کرد. وی تأکید می‌کند: البته به استفاده از هنرجوها در نمایش‌ها باید مثبت‌هم نگاه کرد، چون به‌رحال باید به جوان‌ترها میدان داد تا آنچه در قالب مبانی تئوری می‌آموزند، روی صحنه و در قالب اجرایی تجربه کنند.

این هنرمند یکی از تنها راه‌های موثر در روی صحنه رفتن آثار با کیفیت را تشکیل‌شورای فنی در سالن‌های تئاتر می‌داند، البته به نظر او انجمن نمایش و متولیان اصلی تئاتر هم باید برای این شورا، قواعد و ساختاری را تعریف کنند. او با اشاره به تأثیر تغییر ذائقه مردم بر کیفیت آثار تولیدی بیان می‌کند: در ماه‌های قبل، تئاتری در مشهد روی صحنه‌رفت که اندیشه‌محور نبود و صرفا کاری‌برای سرگرمی محسوب می‌شد. اما این نمایش، فروش بسیار خوبی داشت؛ اتفاقی که‌بی‌شک برای‌بقیه‌اهالی تئاتر مشهد پیام دارد و باید به‌صورت جدی به این موضوع پرداخته شود.

- رفع مشکلات سخت‌افزاری

تمری از اسعید دین اعتماد مخاطب به‌دلیل روی صحنه رفتن آثار ضعیف، ابراز نگرانی می‌کند و می‌گوید: ما نباید زحمت‌هایی را که در طول این سال‌ها برای جذب مخاطب کشیده‌شده است، از بین ببریم.

او همچنین تأکید می‌کند: متولیان تئاتر ویژه انجمن هنرها نمایشی، نباید تنها به رفع امور در قالب بروکراسی اداری بسنده کنند. آن‌ها باید برنامه‌ریزی و ساختاری را برای تئاتر تعریف کنند.

به نظر این هنرمند، گروه‌های جوان که درحال کسب تجربه هستند، باید سالن و مکان خاصی برای اجرا داشته باشند تا نه از فعالیت در تئاتر عقب بمانند و نه به اعتماد تماشاگر آسیب بزنند، البته او این نکته را نیز یادآوری می‌کند که برخی آثار هنرجویان، شاید مفهومی‌تر و بهتر از برخی نمایش‌های پیشکسوتان باشد. تمری همچنین پیشنهاد می‌دهد: تعیین سالن برای آثار هنری که صرفا با انگیزه درآمد و پول تولید می‌شوند، سالنی مخصوص درنظر بگیریم تا شاهد این ازهم‌گسیختگی و آشفتگی سالن‌های تئاترمان

«موفقیت» یک‌واژه نیست، بلکه یک‌جریان است؛ جریانی تأثیرگذار بر همه عرصه‌ها که رسیدن به آن به عوامل بسیاری بستگی دارد. واژه‌های بسیاری باید درکنار هم قرار بگیرند تا «موفقیت» رخ بدهد. بی‌تردید «کیفیت» از مهم‌ترین آن‌ها به‌شمار می‌آید، اما برای رسیدن به آن باید به تحلیل چند واژه رسید. اگر برای رشد تئاتر به‌مثابه فرهنگ، بخوابیم بشتوانه‌ای معرفی کنیم، قطعا به واژه «اقتصاد» می‌رسیم که برای رونق‌بخشی اقتصاد تئاتر باید به اهمیت چند واژه دست‌یابیم؛ «کالا»، «عرضه»، «تقاضا»، «فروشگاه» یا «مکان عرضه»، «قیمت» و «صف» واژه‌های اقتصادی هستند که در عرصه تئاتر به‌ترتیب به‌عنصری چون «آثر هنری»، «تولید»، «مخاطب»، «تماشاخانه»، «بلیت» و درنهایت «صف» یا همان «استقبال» تعریف می‌شوند. همان‌طور که واژه مشترک در «اقتصاد» و نیز در «تئاتر»، «کیفیت» است، بدون شک در واژه ترکیبی «اقتصادتئاتر» هم «کیفیت» یا «کیفیت» بودن آثار ارائه‌شده بر «رونق‌بخشی» و «رکود» و «بحران» آن‌ها تأثیر متقابل می‌گذارد. اگر آثار هنری از همه لحاظ کیفیت خوبی نداشته نباشند، میزان تقاضا که مخاطب است، کم می‌شود و بر روی «تولید اثر» تأثیر خواهد گذاشت و دیگر چیزی به‌عنوان «صف تماشاگر» نخواهیم دید و تماشاخانه‌ها که بیشتر خصوصی هستند، ورشکسته خواهند شد و آنچه «تأثیر حرفه‌ای» و «معیشت هنرمند» می‌نامیم، بر تئاتر مشهد تأثیرات شگرفی خواهد گذاشت، بنابراین کیفیت آثار هنری از مهم‌ترین وجه رونق‌بخشی تئاتر مشهد به‌شمار می‌آید. همان‌طور که «رونق» تئاتر با ریتم کند به‌وجود آمد و سال‌ها زمان برد، فاصله

یادداشت

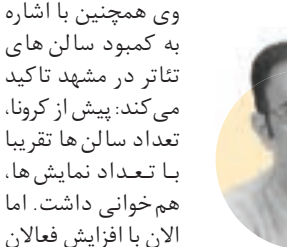

محمد نیازز؛ بعد از کرونا ما مخاطب بیشتری داریم ولی کیفیت نمایش‌هایمان کاهش پیدا کرده‌است. این اتفاق می‌تواند به اعتماد تماشاگر ضربه بزند و باعث ریزش تعداد مخاطب شود

فرشید تمری؛ گروه‌های جوان که درحال کسب تجربه هستند، باید سالن و مکان خاصی برای اجرا داشته باشند تا نه از فعالیت در تئاتر عقب بمانند و نه به اعتماد تماشاگر آسیب بزنند

فرشید تمری؛ گروه‌های جوان که درحال کسب تجربه هستند، باید سالن و مکان خاصی برای اجرا داشته باشند تا نه از فعالیت در تئاتر عقب بمانند و نه به اعتماد تماشاگر آسیب بزنند

فرشید تمری؛ گروه‌های جوان که درحال کسب تجربه هستند، باید سالن و مکان خاصی برای اجرا داشته باشند تا نه از فعالیت در تئاتر عقب بمانند و نه به اعتماد تماشاگر آسیب بزنند

نیازز با اشاره افزایش قیمت‌ها در دو سال اخیر، بیان می‌کند: تورم، هزینه تولیدنمایش‌های حرفه‌ای را افزایش داده و چرخه اقتصادی تئاتر را با مشکل روبه‌رو کرده‌است. درواقع در دوران پیش از کرونا، اگر نمایشی با هزینه و قیمت‌بلیت مشخص تولید می‌شد و در گیشه موفق عمل می‌کرد، سودی نسبی برای تولیدکننده به‌همراه داشت. اما بعد از کرونا این اتفاق بسیار سخت شده‌است، چون هزینه‌های تولید یک نمایش تا ده‌برابر افزایش پیدا کرده، درحالی‌که نرخ بلیت تئاتر، نهایتاً دو تا سه‌برابر شده‌است.

به گفته این کارگردان، شاید دیگر برای هنرمندان تئاتر نمی‌صرفد که با آن کیفیت قبل از کرونا کار کنند، بنابراین کیفیت نمایش‌هایشان افت محسوسی پیدا کرده‌است. او یادآوری می‌کند: حضور هنرجوها در نمایش‌ها نیز باعث کمتر شدن هزینه‌های تولید می‌شود. از این‌رو کارگردانان به تولید آثار کارگاهی علاقه بیشتری پیدا کرده‌اند. اما به‌رحال این آثار چون هیچ عنصر حرفه‌ای دیگری غیر از کارگردان و نویسنده ندارند، اثری هنرجویی محسوب می‌شوند که شاید سطح کیفی

آرامش قبل از طوفان

عواملی که نمایشگر و تماشاگر تئاتر مشهد را به سمت آثار باکیفیت می‌برند

سید چوپا اشکنری؛ نویسنده و کارگردان تئاتر

گرفتن از اقتصاد و استقبال نکردن تماشاگران هم‌با همین ریتم ادامه خواهد یافت و در زمانی طولانی‌تر خود را به‌شکل «بحران تماشاگر» نشان خواهد داد؛ بحرانی که حکایت از آرامش قبل از طوفان دارد؛ طوفانی که منشأ آن، بی‌کیفیتی محتوایی و اجرایی برخی آثار روی صحنه است. اگر این فرایند با «برنامه‌ریزی مدیریتی» مقابل آثار بی‌کیفیت نبایست، بی‌تردید آنچه به عنوان رونق تئاتر می‌بینیم، دیگر در آینده نمی‌توانیم شاهد باشیم. عوامل مختلفی می‌تواند بر کیفیت محتوایی و اجرایی تئاترهای روی صحنه مشهد تأثیرگذار باشد.

آموزش علمی به‌جای منفعت‌های آموزشگاهی «آموزش» مهم‌ترین اصل است و دو شکل دارد، در پیشکسوتان و خاک‌خورده‌های تئاتر به‌صورت به‌روزسانی و مطالعه و رفتن به‌سمت روش‌های جدید بروز پیدا می‌کند اما در هنرجویان به‌شکل طی کردن مراحل دقیق آموزشی است، بنابراین آموزشگاه‌ها نقش اساسی در این زمینه دارند، البته اگر برای سود بیشتر، تخصص‌استادان را با منفعت خود جابه‌جا نکنند. متأسفانه عطش رسیدن به پله‌های بالاتر و تولید نمایش توسط جوانان مدیریت نمی‌شود و آنان قبل از طی این مراحل کامل آموزشی به تولید نمایش روی می‌آورند که نتیجه‌اش، اجراهای ضعیف در تماشاخانه‌های

تئاتر مشهد است. اهمیت دادن به نسل جدید باید در برنامه‌ریزی مدیران فرهنگی استان باشد اما باید در جایگاه و در ردیف خود بررسی شود. اکنون تماشاگر تئاتر مشهد، حرفه‌ای شده‌است و افزایش قیمت بلیت، هزینه‌های بسیاری برای او به‌دنبال دارد، بنابراین حق دارد که تئاتر خوب و حرفه‌ای ببیند.

- تهیه طرح طبقه‌بندی تماشاخانه‌ها

بعد از بازگشایی سالن‌های تئاتر مشهد، ما در پدیده تولید و اجرا با هنرجویان بازیگری و نیز کارگردانی هنرجویان کاراولی آموزشگاه‌ها روبه‌رو شده‌ایم که اغلب، آثار ضعیفی از آن‌ها روی صحنه می‌بینیم. همان‌طور که در جشنواره‌ها بخشی برای نسل نودرنظر گرفته می‌شد که باعث استعدادیابی و تشویق نسل جوانی نام تئاتر می‌شد، در اجراهای عمومی نیز باید همین اتفاق بیفتد و باید تماشاخانه‌ای را برای این نسل درنظر گرفت. طرح طبقه‌بندی تماشاخانه و تنظیم قیمت بلیت براساس آن، سبب می‌شود تماشاگر تماشایی خود را بهتر و راحت‌تر انتخاب کند. بی‌شک بررسی این رخداد، عزم مدیریت هنری و فرهنگی مشهد را می‌خواهد.

لزوم اهمیت به متون بومی و تطیل آثار به‌طور حتم بیش از نیمی از موفقیت یک اثر نمایشی به محتوا و کیفیت نمایشنامه آن است که معمولا هم از سمت نمایش جدی گرفته نمی‌شود و هم

فرصت به جوانان یا سخت‌گیری به تازه‌واردها؟

قسمت دوم

از هنرمندان جوانی روبه‌رو شده‌ایم که در ایام کرونا فرصت کار پیدا نکرده‌اند و می‌خواهند خودی نشان دهند. شاید به‌دلیل این حجم از ورود جوان‌هاست که فکر می‌کنیم کیفیت آثار افت کرده‌است.

این کارگردان یادآوری می‌کند: افراد حرفه‌ای‌تر با وسواس خاصی به تولید تئاتر ورود می‌کنند، وسواسی که در طول این دو سال هم بیشتر شده و فضا را برای کار کردن آن‌ها سخت‌تر کرده‌است. به‌نظرم ما باید صبر کنیم و ببینیم حداقل تا پایان سال چه اتفاقی رخ می‌دهد و بعد پرونده یک‌ساله تئاتر مشهد را بررسی کنیم؛ چون همیشه آثار خوب و بد یا باکیفیت و بی‌کیفیت تولید می‌شود. اما در برخی اوقات، چربش آثار خوب بیشتر است و در برخی مواقع، چربش آثار ضعیف.

- وضعیت نامشخص انجمن نمایش

اکبر پور همچنین بر این باور است که برخی آثار به‌دلیل داشتن پشتیبان و حامی مالی با افت کیفیت روبه‌رو شده‌اند، چون عوامل تولیدکننده احساس می‌کنند خلأ مالی پر شده‌است و انگیزه‌ای برای آفرینش اتفاقی هنری ندارند.

او هم به زیاد شدن خروجی آموزشگاه‌ها در طول دو سال تعطیلی کرونا اشاره می‌کند، افرادی که به گفته این هنرمند، نیاز به حضور و تجربه کردن دارند.

کارگردان تئاتر شهران ادامه می‌دهد: هر اتفاق بد، خوبی، تبعاتی دارد ولی من بعید می‌دانم تبعات عجیب و غریبی را گریبان گیر تئاتر مشهد شود، به‌دلیل اینکه تئاتر این شهر نیاز به هوای تازه و نسل تازه دارد. نسل تازه هم برای اینکه خودش را ثابت کند، نیاز به زمان دارد. من احساس می‌کنم باید به آن‌ها فرصت دهیم تا راه خودشان را پیدا کنند.

اکبر پور شرایط انجمن نمایش و تغییر و تحولات در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان را در وضعیت این روزهای تئاتر مشهد بی‌تأثیر نمی‌داند و بیان می‌کند: اعضای شورای نظارت جدید، تازه سر کار آمده‌اند و باید منتظر بمائیم تا خروجی یک‌ساله آن‌ها را ببینیم. از طرف دیگر ما به‌صورت رسمی دیگر انجمن نمایش نداریم که فعالیتی کند و پیگیری‌های لازم را انجام دهد، اتفاقی که بی‌شک بر اجرای نمایش‌های ضعیف تأثیرگذار بوده‌است.

به‌نظر او کسب دانش می‌تواند به جریان تئاتر مشهد کمک کند. اکبر پور در این باره می‌گوید: ما الان در شرایطی نیستیم که بگوییم با کسب تجربه، کارمان

را در زمینه‌های مختلف هنرهای نمایشی مانند کارگردانی و بازیگری و... پیش می‌بریم، بلکه باید علمش را با میوزیم،

پاسکن که قسمت اول این گزارش را بخوانید

از سوی متولیان فرهنگی شهر. اگر تئاتر حرفه‌ای مشهد بخواهد در مسیر درخشان خود بماند و به‌سمت سقوط نرود، باید تمام فعالیت‌های خویش را فقط به تولید و اجرای تئاتر اختصاص ندهد. تولید نمایشنامه نویسندگان مشهدی، همان‌طور که در دهه ۸۰ شاهدش بودیم- در شوراهای ایده و اجرای نویسندگان صورت‌بگیرد. هم‌فکری و تعامل میان نویسندگان و اهالی اندیشه و فکر می‌تواند آثار اجرایی را از مسیر «تئاتر صرفا برای پول» خارج کند و به سمت هنر روشنفکر و اندیشه‌ای ببرد. متأسفانه به دلیل نبود فضاهای نقد و تحلیل اثر، روی صحنه، بستری امن برای برخی هنرمندان به‌وجود است که هر چیزی را به‌عنوان تئاتر روی صحنه ببرند.

- شورای فنی و ضرورت بررسی کیفیت آثار

قبل از بیماری کرونا تمام تماشاخانه‌ها دارای شورای فنی بود که هنرمندان صاحب‌نظر تئاتر درباره اجراهای آن نظر می‌دادند اما وضعیت ناسامان تماشاخانه‌ها در شرایط کرونا سبب شد که برخی از آن‌ها تن به اجرای هر اثری بدهند. بی‌تردید آینده و رشد تماشاخانه‌ها بستگی به آثاری دارد که در طول سال به اجرا گذاشته می‌شود. هویت سالن‌های تئاتر به کیفیت آثاری بستگی دارد که در ذهن تماشاگر شکل می‌گیرد. سالن‌هایی هستند که جامعه مخاطب خود را دارند و بیشتر دارای تماشاگرانی ثابت هستند. آن‌ها باید محتوای نمایشنامه‌ها و نیز کیفیت اجراهای متقاضی را بیشتر ارزیابی کنند. در «اقتصاد تئاتر» وجه اقتصادی نباید بر وجه فرهنگی تئاتر غلبه کند. این اتفاق سبب می‌شود خانواده‌ها تئاتر را از سید کالای فرهنگی خود خارج کنند.

اخبار هنری مشهد

اکران «خون خدا» در پاتوق فیلم کوتاه مشهد

برنامه اکران و نقد و بررسی پاتوق فیلم کوتاه مشهد به فیلم سینمایی «خون خدا»، به‌نویسندگی و کارگردانی مرتضی‌علی‌عباس‌میرزایی، اختصاص دارد که شنبه ۱۹ شهریور، ساعت ۱۶ در حوزه سینما هویزه برگزار می‌شود. در این فیلم که محصول سال ۹۷ است، سیاوش حقیقی به‌عنوان تهیه‌کننده و رضا اخلاقی، از سینماگران مشهدی، به‌عنوان بازیگر فعالیت می‌کنند. «خون خدا» داستان کارتن‌خواهی را روایت می‌کند که دوران نقاھت ترک‌اعتیادش در خیابان‌ها، مصادف شده‌است با دهه اول محرم. او شب عاشورا در جعبه غذای نذری که برایش آورده‌اند، پاکتی آغشته به‌خون می‌یابد. پاتوق فیلم کوتاه مشهد در انجمن تهیه‌کنندگان فیلم مشهد با همکاری حوزه هنری خراسان رضوی هر هفته در مشهد برگزار می‌کند.

اکران ۳ فیلم سینمایی از مهر

فیلم‌های سینمایی «ملاقات خصوصی» به کارگردانی امید شمس، «گیج‌گاه» به کارگردانی عادل تبریزی و خط‌استوا، به کارگردانی اصغر نعمی، از ششم مهر اکران می‌شود. به گزارش شهرآرا، با نزدیک شدن به روزهای پایانی تابستان و در پیش بودن مسابقات جام جهانی از آذر امسال، چند فیلم که ظرفیت مناسبی برای فروش دارند، خود را برای اکران در اول پاییز آماده می‌کنند. تاکنون «ملاقات خصوصی»، که نخستین بار در جشنواره سال گذشته به نمایش درآمد و با استقبال فوق‌العاده مخاطبان مواجه شد، جزو فیلم‌های باقی‌مانده اکران امسال است که پیش‌بینی می‌شود با فروش بسیار خوبی روبه‌رو شود. «گیج‌گاه»، نخستین ساخته سینمایی عادل تبریزی است که در جشنواره سی‌ونهم فیلم فجر به نمایش درآمد و از فیلم‌های پرفروش جشنواره بود. با توجه به ترکیب بازیگران و سؤزه فیلم، «گیج‌گاه» می‌تواند فروش خوبی در گیشه داشته باشد. حوزه هنری، بخش فیلم را برعهده دارد. کمدی «خط‌استوا»، به کارگردانی اصغر نعمی، دیگر فیلمی است که اکراش برای همراه طعنی شده‌است. این فیلم با بازی فرهاد اصلانی، سیامک انصاری و آزاده صمدی که در کشور آندونزی و جزیره بالی ساخته شده‌است، داستان رئیس و نایب رئیس فدراسیون فوتبال است که در آستانه اجلاس سالانه ای‌اف‌سی برای ترکاندن یک بمب خبری، سفری مخفیانه به بالی می‌کنند تا با زیدان که در سفر خانوادگی به‌سر می‌برد، قرارداد ببندند، اما یک اتفاق همه‌چیز را به‌هم می‌ریزد.

تولید فیلم کوتاه «زندگی انتزاعی» در مشهد

فیلم کوتاه «زندگی انتزاعی»، به نویسندگی و کارگردانی علی ضیاییان، در مشهد تولید شد. در این فیلم، بازیگران تئاتر و سینمای مشهد چون پاییز علی‌آبادی، ساجداندرون، دری‌اتاج‌یرودی، سیمامصادق‌زاده،

فاطمه جعفرزاده، مسعود روشن ضمیر، صدف شیرافکن، سیدمحمد سادات، مزایار طباطبایی و معصومه بصیری نقش می‌آفرینند.

اجرای «ژنتیک» در «شمالیل»

تئاتر «ژنتیک» علمی-درbare زیست‌شناسی یا کشتن گرگ سفید در بیابان»، به نویسندگی و کارگردانی مهسا غفوریان، از ۱۷ شهریور، هرشب ساعت ۱۹:۳۰ با مدت ۹۰ دقیقه در تماشاخانه شمالیل واقع در بولوار احمدآباد، خیابان پاستور ۱۱ به اجرا درمی‌آید. در خلاصه داستان این نمایش که در سی‌وهشتمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، جایزه ویژه هیئت‌داوران را از آن خود کرده، آمده‌است: «امروز دانشجویان رشته ژنتیک سلولی مولکولی، امتحان کتبی اخلاق زیستی دارند. پیش از امتحان، یکی از آن‌ها حرفی از دهانش بیرون می‌برد و به استاد می‌گوید. حالا همه باید یکی پس از دیگری پاسخگو باشند، شاید برای اینکه شفاهی، امتحان اخلاق زیستی بدهند».

راهیابی اثر هنرمند مشهدی به جشنواره «هایفست»

نمایش «مستطیل» به‌کارگردانی «صحرا رمضانیان»، هنرمند مشهدی تئاتر، به بیستمین دوره جشنواره بین‌المللی هنرهای اجرای هایفست ارمنستان راه‌یافت. از هشت نمایش دعوت‌شده از ایران، چهار نمایش از تهران و چهار نمایش از شهرستان‌های مختلف هستند که از این تعداد سه اجرا خیابانی، دو اجرا عروسکی و بقیه اجراهای صحنه‌ای هستند. گفتنی است، جشنواره، میزبان سیمیناها و کنفرانس‌های متعددی است و مهدی نصیری، هنرمند مشهدی و رئیس کانون ملی منتقدان تئاتر ایران، از دعوت‌شدگان آن است. بیستمین دوره جشنواره بین‌المللی «هایفست» ارمنستان از ۱۶ تا ۲۹ مهر با میزبانی از هشت نمایش از ایران در شهر ایروان برگزار می‌شود.